

Hiztegitxo

Hobeto irakurtzen laguntzeko

abagune aukera, egokiera	...apur bat zapuztuta zegoen Fonsecarengandik espero zuen sintzeritatearen ondorioz. Ez zion lagunari galdera itzultzeko abagunerik eman.	95
abian ipini martxan ipini	...ausaz aukeratutako disko bat abian ipintzen zuen bizkitartean.	136
adikune begirada zorrotza, atentzioa	Adikunea sabaiaz haratagoko jopuntu batean finkatuta segundo batzuk igaro eta gero, soluzioa aurkitu izanaren aurpegiera egin zuen.	41
afera arazoa	Tabako kontrabandoa zuzentzen zuena eta neu agindupeko neukana Mentxu huen, asteotako afera honetan ere neu libre uztea lortu duen pertsona bera.	75
afixa kartela	Gimnasioak berak horrelako oparia egiten zuenean, afixetan agertzeko moduko debuta gertu zegoela adierazten zuen.	61
aipua aipamena	Atoiontziazen jabea zen Pedriño Bermejoren aipua egitean, belarri parera altxatu zituen esku biak, erruak kitatze aldera.	12
akituta nekatuta, indarra galduta	Burumakur eta pausokera geldoan zebilen, aldatsagatik baino adorea akituta .	163
alaena halakoa, madarikatua	Mukitsu alaenak jadetsi zuen nerbioen dantzan leher zekion, eta arao etsitu batez jesarri zen (...) argazki erraldoiaren azpian zegoen aulkian.	68
alanbike destilagailua	Alanbikea , su txikiak, metalezko eta beirazko ontzi eta lanabesak edonon.	21
albait -en ahalik eta ...en, oso-oso	Ni saiatu naiz deiadarrrik ez egiten, albait lasaien egoten...	34
aldamenean alboan, ondoan	— (...) Gezurra dirudi, Santos, egun osoa pasatzen duzu polizien fantasmak ikusten, eta batzuetan zure aldamenean dagozenezan igarri ere ez.	145
aldarri batean oihuka, orroka	Korridorera heldu eta berehala aldarri batean hasi zen Mentxu, «Antonia! Non sartu zara, demonio...».	68
aldats aldapa, malda	Tranbia Arriagarako aldats behean zihuan eta balaztatu behararen durundiak iragarri zion bidaiaren amaiera aurreko unea.	47
aletu banan-banan pasatu, xehetu	Minutu batzuk lehenago, leihotik begira aletu zituen zigarroa erre bitarteko begirakuneak eta hausnarketak.	29
algara barre zantzoa, ozena	Hurrengoan erosiez ikazkidazu kulero batzuk Lopezen mertzerian, gura baduzu – eta algara egin zuten biek.	26
alogera alokairua (erabilera prezioa)	Film bakoitzaren alogerarekin bost kartel bidaltzen zituen banatzaileak...	84
alproja inutila, nagia, alferrontzia	Badakik zer jasotzen den meatzetan dabilen alproja bat tuberkulosiak edo silikosiak jota gaixotzen denean?	132
ameto eman onartu, ontzat eman	Edateko txakolina hitzartu zuten aho batez, Luigiren gomendioari ameto emanda .	139
amiñi bat pixka bat, piti bat	Mentxuk amiñi bat alboratu zuen eskuarteko albuma, gatearen begirada definigaitza noranzkoa ote zen jakitearren.	170
amultsuki maiteki, maitekiro, adeitsuki, xal	Lurrean amultsuki laga zuen kamera, matzuratuko ote zen beldurrez.	107
amultsuki maiteki	Lurrean amultsuki laga zuen kamera, matzuratuko ote zuen beldurrez.	130
amuzki beita, amuan ipintzen dena	...itsasontzi bidezko kontrabandoa emango zuen zerbait, txakurrek gezurretako amuzkiari heldu ziezaioten.	102
andana mordoa	...gurago izan zuen (...) hedatu arte egon, Luigiren lepora salto egin eta musu labur andana batez eskerrak eman aurretik,	84
antiojo betaurrekoak	Lente koxkor eta biribileko antiojoak zeramatzan gizon bat zegoen idazmahaiaren atzean, ile dirdaitsua atzerantz trinkatua zeukana...	103
antxintxika arineketa, arrapaladan	Eskaileratik gorako pausu gogorren hotsa entzun zuen, antxintxika zetorren Antoniaren “Mentxu, Mentxu...!” orroekin batera.	68

apetatsu desiragarria, kapritxozkoa	Bizitzako proiektu apetatsuenari dedikatzen zizkion ahal zituen egun guztiak: fraide beneditarren mendeko tradizioa ikertu, sailkatu eta argitaratzea.	46
apo-apoan nekez, kostata	...sona handiko edatunetakoa zela herrian eta apo-apoan agertzen zela bazterrotatik inork birritan deitu barik.	5
arao biraoa, amorruzko hitz gordina	Mukitsu alaeak jadetsi zuen nerbioen dantzan leher zekion, eta arao etsitu batez jesarri zen (...) argazki erraldoiaren azpian zegoen aulkian.	68
arasa apala	Jangelako arasan zegoen ispilu handiaren aurrean pararazi zuen zeukan piura mirets zezan...	131
ardurabako ardura gabeko	Ardurabako purrustada ahoskatu zuen erantzun legez.	163
arerio etsaia, aurkaria	Txandaka irudikatzen zituen balizko arerioaren gorputz atalak zaku zigortuan, hara hor eskumako masailean krotxeta, to oraingoan ezker gantxo...	59
arpegio akorde	Arpegio batzuk markatu zituen atzamarrekin mahaiaren ertzean, Santos itzuli arte.	16
arrago metalak urtzeko ontzia	Oraindik isurki apur batez hornituak ziren arragoak zeuden hoditeria guztiaren oinean.	177
arrapostu erantzuna, ihardespina	Ezezkoa jaso zuen arrapostua , eta gainera, ez zuela uste laster batean etortzekoa zenik...	124
artegak urduritasunak, egonezinak	Treneko txartela blusako faltriketari zuten oraindik Mentxuk, eskuen artegak ordurako aski zimurtuta baina.	44
artzapez arzipreste	Txopitea artzapezak pulpitutik espreski sermoia egin zuen kristauek galarazita zutela zentsurak 4R sailkatutako film hira ikustera joatea.	85
asebeteko ase artekoa	Plazara heldutakoan asebeteko ur-saioa egin zuen iturrian, eta bertako petrilean atsedean hartuta erreparatu zituen eman beharreko hurrengo pausoak.	102
astia denbora	Nik oraindik badauzkat gauza bi lotzeko, baina oraindik badugu astia .	162
ataka estualdia, trantzea	...baina negozioburuaren azkartasunak salbatu ninduen ataka larriagoetatik.	75
atarate ataria	Kristal hotsa entzun zen atarate aldetik...	149
ataurrera atarira	—Hemen, behintzat, Falangekoak ez ziren ataurrera etorri Cara al Solekin eta protestekin, beste leku batzuetan legez.	86
ateri euri gabeko tartea	Euri tantek hots musikari batez kolpatzen zuten estalkiaren sabaia, eta Areetako kaia zapaldu zuelarik ateria zuten.	144
atezuan larrituta, erne	Arerioaren lur jotze azkarra eragingo zuen kolpe zitalaren atezuan zebiltzan denak, ikusleak zen boxeolariak.	154
atoiontzi ontzi mota, erremolkadorea	—Ea hire aita zoro horrek zer gertatu digun gaurko. Ez zaizkidak ordu ilunetako ibilerak gustatzen. — Atoiontzian dago zure zain.	10
atondu ordenatu, antolatu	Ez zen halakorik jazo. «Antonia!» deiadar eginda bigarren solairutik hartu zuen erantzuna, bezeroen gelak atontzen egongo zen.	50
atzamarka atximurka, piltxikada	Gizona, aldiz, isilik zegoen sudurraren alboetan atzamarka .	163
atzeneko azkenekoa	—Espero dut ez zarela atzeneko etekinez ariko, sosaz gaizki gabilta aspaldion eta.	78
ausaz alirizira, abespeluan	...bizkarra emanda hasi zen berbetan, ausaz aukeratutako disko bat abian ipintzen bizkitartean.	137
azkartasun arin ibiltzea, zuhur ibiltzea	...baina negozioburuaren azkartasunak salbatu ninduen ataka larriagoetatik.	75
aztoratu asaldatu, kezkatu, larritu	Hainbeste maite zituen tartekako isiluneek nabarmen aztoratu zuten mutikoa.	11

aztura ohitura, ekandua	Zigarro bat erretzeko jorana sentitu zuen baina jendaurrean halakorik ez egiteko aztura , usadioetan aski sakon finkatutakoa, nagusitu egin zitzaion...	98
babu papaua, kokoloa	—Ez pentsa babua naizenik, Mentxu. Badakit aita lehengo egunekoagatik atxilotu zutela. Neu ere han izan nintzen, ahaztu zaizu?	65
balego legez balego bezala, balego moduan	Konpainia beharrean balego legez, piano aurreko aulkitxoan atsedean hartzera gonbidatu zuen Antonia...	197
balizko ustezkoa, litekeena	Txandaka irudikatzen zituen balizko arerioaren gorputz atalak zaku zigortuan, hara hor eskumako masailean krotxeta, to oraingoan ezker gantxoa...	60
barreiatu sakabanatu	Lurrean barreiatutako tabako-izpiak jasotzen hasi zen baina poltsatxoa baino ez zuen mahai gainera ekarri.	71
batela potina, itsasontzitarra	—Hurrengoan, Joselu, txalupan bertan itxaron egik batelean makurtu zen Mentxu, mutikoak arraunei eutsi bitartean—, ez hazatela ikus agerian...	10
begiramen konsiderazioa, errespetuzko jok	Izugarri laket zitzaion Antoniaren begiramena .	16
begitandu iruditu	Jeloskor sentitu zen apur batez, mutikoak aitaren gerriari ordubete lehenago bereari baino estuago oratzen ziola begitandu zitzaionez.	146
bekoz beko aurrez aurre, buruz buru	...atea erdi zabaldu zuelarik, jiratu eta bekoz beko ipini zitzaion Luigiri.	89
belutu berandutu	—Beno, neurea ez da presazkoa, belutu egin zait eta badauzkat gaur derrigor egin beharreko beste erosketak bi. Bihar goizean etorriko naiz...	77
beneragarri agurgarria	Luigik oihu egin zien beste mailako agure beneragarri ...	57
berba egin hitz egin	Bilboko saioan Joselu finalera ailegatzea lortu behar duzu, eta horretarako gimnasioko entrenatzailearekin berba egin .	163
berbakera hizkera modua	«Ikusi behar zenuen, Antonia, zelako berbakera daukan Asenjo horrek. Enbaxadore batekin ari balira ere ez zuketean leunago tratatuko.	48
berbaldia hitzaldia, solasaldia	Hortik aurrera ez zen berbaldia asko luzatu.	167
berna zango, hanka	...bidean gehienez sereno birekin topo egingo zuela kalkulatu zuen, ile-mataza osoa jasoko zion bisera, fieltrozkoa, bernaren kontra kolpatzen zuen bitartean.	4
beta astia, denbora	Etiketen tamaina txikiko hizkiak irakurtzeko ere beta hartzen zuen aldizka.	10
betondo begi-ingurua, betazpia	Betondo bat ubeltzen hasia ikusi zion Mentxuk, eta beheko ezpaina apur bat pitzatuta.	202
biharamun hurrengo eguna	Kaka beste halangoari eta desenkusa apalez batera, biharamunean ekarriko ziola agindu zion, larregi lotsagorritu barik.	88
biribilkatu enroilatu	Toalla sorbalda gainetik biribilkatu zionean zizpuru egin zuen Joseluk, egun hartakoak burura egin zuelako seinale ezaguna eskertuz.	165
bitsadera apar-burruntzalia	Kafea kikaratan ipini, eta bitsaderaz plateretu zituen arrautzak eta enparauak Mentxuk.	37
bizkitartean bitartean	Bizkarra emanda hasi zen berbetan, ausaz aukeratutako disko bat abian ipintzen zuen bizkitartean .	112
branka itsasontziaren aurreko aldea	Kai inguruko buiak, sokak eta ontziak atzean utziak zituzten aspalditik, baina Joseluk etengabe jiratzen zuen burua branka aldera.	11
buia itsasoko baliza	Kai inguruko buia k, sokak eta ontziak atzean utziak zituzten aspalditik...	7
burko almohada	Burko akoltxatuaren zirrikietatik ezpainak gailentzen zitzaizkion nabarmen, eta hortz-haginetako babesgailua zerabilen kanpora eta barrura.	165
burlaize iseka edo trufa keinua	...apur bat makurtu zen Joselu (...) baina burlaize txiki batez lagunduta, prestatuta zeukan sententzia biribila adierzateko legez mintzatu zitzaion.	65

burrunbatsu zaratatsua	Ekaitz burrunbatsuetako gauek eragiten zioten barealdian zegoen Mentxu...	29
burua txistuka ibili fantasiatan eduki, txoriburu izan	Mukitsu bat da oraindik, hainbeste boxeo eta istoriorekin burua txistuka dabilkio ...	163
daborduko jada, jadanik, dagoeneko	Pozten naiz, daborduko abisatua egongo dela pentsatzen dut eta.	79
danba kolpe edo tiro ozen bat	Ateko danbek eten zioten joaldia eta gogoeta.	24
dangada ura (zerbait) edateko, tragoa	Mentxuren isiluneak dangada eskaintzaren aurreko gaira itzuli eragin zion solaskideari.	43
defuntu hildakoa	Eta bestea, Azken Portuko ustezko defuntua izan dela Joselu nahasten ibili dena.	173
desenkusa aitzakia, estakurua	Azken minutuetan aurrera eta atzera begiratzen egondako andreak tupustean jaurti zuen desenkusa ...	77
desenkusa aitzakia, eskusa	Kaka beste halangoari eta desenkusa apalez batera, biharamunean ekarriko ziola agindu zion, larregi lotsagorritu barik.	88
dingilizka zintzilik, eskegita, dilindan	Dingilizka zegoen letrerotxoarekin olgetan ari zen Mentxu, ateko kristaletik begira bitartean "cerrado" eta "abierto" jirabiraka tartekatuz.	18
diosala agurra	Agurra ere ez zirudien buru-jasoaldi batez Santosek diosala itzuli zion.	115
durduzarazle nahasmen eragilea, perturbadore	...gizon mehar haren hezurdurek, hanketakoek nahiz besoetakoek osatzen zuten erliebe durduzarazlea , hezurak eta narruazala ia giharrik gabe...	105
durundi oihartzuna	Tranbia Arriagarako aldats beheran zihuan eta balaztatu beharraren durundiak iragarri zion bidaiaren amaiera aurreko uea.	47
edatun zurrutaria	...sona handiko edatunetakoa zela herrian eta apo-apoan agertzen zela bazterrotatik inork birritan deitu barik.	5
egurats atmosfera	Mediterranioko argiak luzaz gozatu izanak areagotu egiten zion egurats gandutuaren zama, bazterralde lausotuarekiko tristura.	6
eite itxura, antza, tankera	Ez dakit, gizonduago bezala ematen du, eite serioagoa erabiltzen duela iruditzen zait.	100
ele-eder hizlari bikaina	...hizlari ele-eder batek herriko giro mistikoa loriatu behar zuela.	87
enkontru topaketa	Ezezagunaren presentziaz beste eginez ekin zion Mentxuk enkontruari , eta haren aurpegira begiradarik zuzendu ez zuen legez, haren berbek ere...	14
enparauak gainerakoak, besteak	Kafea kikaretan ipini, eta bitsaderaz plateretu zituen arrautzak eta enparauak Mentxuk.	37
eranskin komentario gehitua, erantsia	Maria zapataginaren eranskinak zer oroitua eman zion Mentxuri, Farmaziako ikaslea zenean zenbat arratsalde luze eta gozo pasatu zituen...	54
erauntsi denboralea, ekaitza	Haize erauntsiek kaleko harlauzen gainera jaurtikitako ur parrastek errekatxo lasterrak sortzen zituzten espaloi bazterretan estolda bila...	29
erauzi indarrez atera	Iragarkiak pasearazten zituen gizonak berak Roselliniren film batetik erauzitako figurantea ematen zuen...	85
erdu zatoz	Ongi etorria zara beti, Eusebia. Erdu barrura.	146
erne adi	Emakumeak erne segitzen zuen...	163
erpuru atzamar edo hatz lodia	andre biek jostun lanabesak zituzten eskuartean, artaziak, hasi-jostorrazak eta titareak erpuruetan .	148
errai tripa barrena, sabel barrua	Joseluk bere grina osoa zaku eskegiaren erraietan eta minutu bakarrean hustu behar zituela ziruedien.	59

erratz ginarra, zorua garbitzekoa	Artean diskoa amaituta zegoen, eta ur txorrotadaz baldea bete eta erratzaz lurra igurzten aditu zezakeen hormaz bestaldetik.	195
erregu mesedeka eskatzea	Mentxuk sentitu zuen beharbada ez ziola kontsolamendu nahikorik eman, edo behintzat hori adierazten zutela haren begi erregugileek .	34
erripa aldapa, aldatza	Sorbaldan berriz zamatuta ekin zion atzealdeko erripan gora.	200
esames txutxu-mutxua, berriketa	...osterantzeko guztiei "nire senarra" azpimarratu ohi zien (...) etxe berean emakume bi eta gizon bakarra bizitzeak (...) sor zitezakeen esamesak itozteko.	14
eskuturra gora eskumuturra jasota	...eskua eskaini zion eskuturra gora , gizonak maite zuen estiloan musukatu ahal zezan.	81
estakuru aitzakia	Besarkada luze baten estakurua hautsiz Fonseca bot metro gorako letrorerantz egin zuen atzamarrez...	92
estolda isurbidea, hodia	Haize erauntsiek kaleko harlauzen gainera jaurtikitako ur parrastek errekatxo lasterrak sortzen zituzten espaloi bazterretan estolda bila...	29
estraperlo merkatu beltzekoa	...esan nitzun Margarenean zenbatgura arroz aurki dezakezula estraperloan , esaiozu gaixotasunagatik dela (...) ea apur bat merkeagoa egiten dizun.	76
etsian lur jota	Kafesnea eskuan hartuta lagunaren mahaira hurbildu, etsian agurtu zuen arratsaldean...	56
ezarian astiro, emeki	...eta ezarian irakurri zituen erreportai luze bi, bata delinkuentziak Ingalaterran jasandako gorakada demasiari buruz...	20
faltrikera patrika, poltsikoa, sakela	Erlojua kendu zion Santosi faltrikeratik . Makurtu egin behar izan zuen ordua ikusteko, katea laburregia zuen.	9
fardel paketea, maleta	Alde egiteko presa zeukala gaztigatu zion osagileak, eta fardela mahai gainean utzita, bak santua.	104
ferekatu leunki, emeki ukitu edo laztandu	Mahai gainetik eskua ferekatu zion Mentxuk.	143
foxtrot dantza mota	Gero eta maiteago zuen Mentxuk piano haiek edukitzen zuten afinitate puntu doia. Ipurmasailez jauzitxoak eginez foxtrot bati ekin zion egun hartan Luigik.	88
gaban berokia	Gabanaren botoiak katean askatu ondoren bisera kendu zuen, eta ile-sapa beltzarana bizkarrean behera haizatu.	7
gaitz (gatxa), zaila	Bazekien Mentxuk zein gaitza zen poster haiek lortzea, eta horrek are itzelagotzen zuen sorpresa.	84
gakotu tinkatuta	—Hitzordua ipini eta gero damutu zitzaidan, ez pentsa —atzamar potoloak txalekoko faltrikeretan gakotuta zeuzkan Luigiri begiratu zion...	168
galarazita debekatuta	Txopitea artzapezak pulpitutik espreski sermoia egin zuen kristauek galarazita zutela zentsurak 4R sailkatutako film hura ikustera joatea.	86
gandutu laino mehekoa	Mediterranioko argiak luzaz gozatu izanak areagotu egiten zion egurats gandutuaren zama, bazterralde lausotuarekiko tristura.	6
gaztigatu abisatu, ohartarazi, ohartu	Alde egiteko presa zeukala gaztigatu zion osagileak. Eta fardela mahai gainean utzita, bake santua.	87
gerizpean erabili itzalpean, kartzelan eduki	—Zer kontatzen duzu, zaharra? Zer moduz erabili zaituzte gerizpean ?	77
gertatu antolatu, prestatu	—Ea hire aita zoro horrek zer gertatu digun gaurko. Ez zaizkidak ordu ilunetako ibilerak gustatzen. — Atoiontzian dago zure zain.	10
gilbor zilbota, sabel aldea	“Hirekin topatzearen perspektibak bigundu zidan gilborra . Ez gauden oraindino erabat fosilizaturik”...	97
gomita egin gonbidatu	Aurkezpenen ostean espaloian abiatzeko gomita egin zuen Rafak eskuaz, besteei bidea erakusteko legez.	168
gotor sendoa, irmoa	Bestearen beso gotorretan egin zuen.	159

guran nahian	Susmo aski ziurra daukat hori edo bere inguruko norbait txakurren aginduetara ibili dela Joselu gure kontra nahastu guran .	163
gusturen oso-oso gustura	Pareta hauen artean ibiltzen naiz ni gusturen .	162
harlauza harri zabal	Haize erauntsiek kaleko harlauzen gainera jaurtikitako ur parrastek errekatxo lasterrak sortzen zituzten espaloi bazterretan estolda bila...	29
hasperen egin arnasbehera, suspiroa	Gerrikoaren botoia askatu zuen Mentxuk. Hasperen egin zuen.	14
hautu aukera	Edukiaren bolumen larregizkoaz itxuraldatuta zegoen kartazala eta horrexen aldeko hautua egin zuen morroiak.	166
haztatu ukituz sentitu	Lepa-uztaiak atzamarrez tinkatuz ekin zion eta oinaze-isei erreparaturik sorbaldatik behera poliki haztatuz joan zen gerrigainetaraino.	25
herrena hankako akatsa, laburrago	Ibiltzerakoan eskuaz laguntzen zion ezkerreko hankari, ia nabaritu ere egiten ez zen herrena gutxiagotzeko.	12
hieratiko zurruna, hertsia	Ispilu batean bere burua imintzioka ikusi izan balu legez, jarkera hieratikora itzuli zen Mentxu.	113
hizpide hizketa gaia	Joselu zen bere urtemuga festako errege, besteek horretarako bide emanda, eta jokatzekoa zen boxeo borroka beste hizpiderik ez zeukan.	157
hutsal baliarik eza, baliogabea	...galderaren hutsala nabarmentzeko hormako erlojuaren orratzak irakurri zituen zeharrez.	139
imintzio keinua	Disimuluan huts egindako gaitz-ulertuaren imintzioa zirriboratu zitzaion Joseluri opariaren zertzeladak ikusi zituenean.	160
intzirika atsekabezko kexada, suspiroka	Inaxiri igurtzalditxo batzuk eman zizkion lepoan agur legez, baina andreak masaje bat zela pentsatu zuen, eta erdi intzirika esan zion ahapetik...	151
iragartzen anuntziatu	Alderantzizko piramide baten forma osatzen zuten irudiaren azpiko hizkiek, nortzuk parte hartuko zuten iragartzen zutenak.	168
iragazki filtroa	Lainoaren iragazkiek indarra kendu zioten mezuaren gurasokeriari.	12
irain ofentsa, desohorea	Zenbaitetan irainek eta biraoek birbiltzen zituzten elikagai iraungiak saldu izanaren salaketak.	53
iratzarri esnatu, izartu	—Mentxu, Mentxu, iratzarri lehenbailehen, Santos atxilotu dute, logelatik altxatu berri dute...	32
irri karkaila barre algara, barre zantzoa	Irri karkaila maltzurra egin zuen Luigik.	171
isiotu piztu, su eman	Milizkatu berriko zigarroa ezpainetaratu eta isiotu osteko zurrupaldia arnas-hartze zaratatsuaz lagundu zuen.	6
isla adierazlea, erreflejoa	Lepauztaiak atzamarrez tinkatuz ekin zion eta oinaze-isei erreparaturik sorbaldatik behera poliki haztatuz joan zen gerrigainetaraino.	25
itaundu galdetu	—Zer duzu? — itaundu zuen Mentxuk.	163
itxaron egik itxaron ezak (hika, bizk)	—Hurrengoan, Joselu, txalupan bertan itxaron egik —batelean makurtu zen Mentxu, mutikoak arraunei eutsi bitartean—, ez hazatela ikus agerian...	10
jadetsi lortu	Zakuto barruko tresneria ateratzean sortutako zaratak jadetsi zuen aspaldi luzean Joseluren begian Mentxu zegoen tokira zuzentzea.	129
jarkera jarrera desatsegina, desplantea	Bestearen jarkerari ispilu legezkoa egin zion Santosek eta elkarren aurpegiak zentimetro gutxitara gelditu ziren.	166
jopuntu helmuga	...Joseluren begiek lurreko baldosak zituzten jopuntu ...	106
joran irrika, gogo bizia	Zigarro bat erretzeko jorana sentitu zuen baina jendaurrean halakorik ez egiteko aztura, usadioetan aski sakon finkatutakoa, nagusitu egin zitzaion...	98

jukutria jokaldi makurra, azpijokoz	Gutxi daukat azaltzeko. Nazkatu naiz zuen jukutria eta jolasez.	168
kablegrama telegrama antzekoa baina kablez	Bidali diot kablegrama Fonsecari, nire urtemuga uztailaren 2an dela esanez.	162
kai portua	Kairako bidean gehienez sereno birekin topo egingo zuela kalkulatu zuen...	4
kalaka berriketa, bereziki gogaikarria	Ospakizun otorduaren osteko zurrunaldi berbatsuan zeuden laurak, normalean baino kalaka animatuagoan...	157
karel itsasontzien goiko ertza	...aski izan zuen helizeei kontrako indar apur bate matea ontziaren karela lehorretik metro eskasean hurbiltzeko.	9
karilioi kanpai zarata sortzeko tramanku	Nerbioi eta Abra inguruko kanpandorreak eta karilioiak joka hasi ziren.	13
karranpa gihar uzkurdura mingarria	Denbora berean, indarrak ahitzen ari zitzaizkiola konturatu zen, bernetan karranpak sentituta.	191
kartazal gutun azala	Paper bat eta kartazal bat ezarri zituen mahai gainean ezker-eskuma...	167
kikara taza	Kafea kikaretan ipini, eta bitsaderaz plateretu zituen arrautzak eta enparauak Mentxuk.	37
kiribilkatu biribilean jartzea	Bufanda kiribilkatzea izan zuen ispilu aurreko azken egitekoa.	9
kisketa zarratzeko-ixteko gailua	Ostatuko atea gau osoan kisketa eman barik zegoela eta edozein ordutan helduta ere sartu ahal izango zutela.	27
kliskatu begiak keinu arinez itxi-ireki	Urruntzen ari zen Luigirenganantz kliskatu zion begia Mentxuk Rafari.	174
konkortu okertua, bulto bat eginda	Gogortuak zeukan hegalak eta normalean baino konkortuago bizkarra.	25
koska altakurra, maila	Minutu batzuk egin zituen espaloiaz bestaldeko etxe-atariko koska belunean jesarrita.	9
kraska apurtze hots idorra	Mentxuren lan-mahaira hurreratu zen Joselu, eta lurrera jausten laga zuen beirazko ontzi txiki bat. Kraskaren osteko isiluneaz baliatu zen mutikoa.	210
krotxet boxeoko kolpe mota	Txandaka irudikatzen zituen balizko arerioaren gorputz atalak zaku zigortuan, hara hor eskumako masailean krotxeta , to oraingoan ezker gantxoa...	59
kulero braga	Hurrengoan erosiezakidazu kulero batzuk Lopezen mertzerian, gura baduzu –eta algara egin zuten biek.	26
kuluxka loaldi arina	Siesta garaiko lasaitasunak baretuta zeuden ostatuko korridore-eskailerak. Ohikoa zuen ordu laurdeneko kuluxkaren lorratzak uxatu ezinik jaitsi zen...	146
laga utzi	...Fonseca eskumako eskua goratuta hurreratzen ari zitzaiola ikusita. Mentxuk edan barik lagatako burbon hondarra eztarriratu zuen.	96
laket atsegin	Izugarri laket zitzaion Antoniaren begiramena.	16
lakio piztiak harrapatzeko den soka	Beraz, amore emango dute guri lakioa estutzen digutelakoan.	135
lantxurda lanbroa	Lainoa zuen iluntasunetan traketsena, lantxurdak apaldu egiten zion bizitasuna.	6
lantzean behin noizbehinka,	Maite zuen lantzean behin «arrain finetan finena» iragartzen zuten orroen edo emakumeen tarteko berba lotsagalduen iskanbiletan galtzea.	52
lardaskatu aldrebestu, gaizki ipini	Beldurra... horrelako marka bikaina lardaskatzeko arriskua, ba ei zekian ez zuela Ezard Charles garaituko.	6
larregi gehiegi	Gogor plantei eusten saiatzen ari zen gaztea, emozioak ez ziezaion larregi gainez egin.	61

laxatu lasaitua, aske sentitzea	Arnas-sakontze bik laxatua zioten barrena, bareatuago gogoia.	30
legetxe bezalaxe	Urtebete lehenago aitari zoro deitzearen jolasa egin izan balio, nekez ziratekeen orain legetxe arraunean suabe eta baketan.	5
lepauztai klabikula, sorbaldako hezurra	Lepauztaiak atzamarrez tinkatuz ekin zion eta oinaze-islelari erreparaturik sorbaldatik behera poliki haztatuz joan zen gerrigainetaraino.	25
litxarkeriak txibizkeriak,gozoki askotarikoak	...eta saski erraldoi batean gaseosak eta litxarkeriak saltzen zituen andre bat izaten zen bertan...	85
loki belarrien aurreko gunea	Mila esker, seguru ederto dauzkadala –murmurikatu zion belarrian, eta musua eman zion lokian –.	147
loriatu goraldu, zerutiar bihurtu	...hizlari ele-eder batek herriko giro mistikoa loriatu behar zuela.	87
lorratz aztarna, arrastoa	Siesta garaiko lasaitasunak baretuta zeuden ostatuko korridore-eskailerak. Ohikoa zuen ordu laurdeneko kuluxkaren lorratzak uxatu ezinik jaitsi zen...	146
marrantatxo eztarria urratuta, ahotsa latz	—Lehorrean eta siku –izan zen jasotako erantzuna, Santosena ematen zuen ahots zirtzilatu batez–, ondo-ondoan aditzen ditut haren marrantatxo alaiak.	192
matrail masaila	Adostasunezko agurraz telefonoa gakoan eskegi ostean Eusebia bazetorren matrailetako azken ur-bustidurak eskuaren atzealdeaz sikatuz.	150
miatu arakatu, aztertu	Goiko armairutxo batean zegoen botila patxada handiz miazeari ekin zion Mentxuk.	14
mikatz zapora desatsegina, mingotsa	—Lehen esan dizudan bezala (...) –kafearen mikatzak tonu indartsuagoan berba egiteko adorea eman zion–.	37
moila portuko eraikuntza	Burdina zirinez gorritutako moilak pasatuta, labe garaietako itzal erraldoiek iragarri zieten Sestaora heltzekotan zirela.	200
moltso multzoa (?)	Inoizko moltso tristenetakoa bildu zitzaion kolkora...	148
muzin purrustada, kexa	Aurreko muzinaren ondoren, “Ez naiz tragotan etorri” errepikatu zuen Mentxuk bere kolkorako, barretxo bat egin zuen.	11
nardagarri nazkagarria, antojuzkoa	Gustukoak zituen bere etxearen kontenplaziozko patxadaldi labur haiek, atsegin zuen jabegoarekiko harrotasun nardagarria .	9
narru larrua, azala	Kaskezurrean emandako lehen musuak gako metaliko baten kontra egin zuen, gako saiatu zen ile azpiko narruaren epeltasuna ezpainetan nabaritu arte.	69
narruzko hedeak larruzko zinta, uhala	...alkondara hutsez jantzita zegoen eta pistola eroatearren erabilitako narruzko hedeak antzematen zitzaizkion besape-sorbaldetan.	90
nasaia barea, irekia	Negar ezti nasaiak isuri zituen Eusebiak, poltsotik eskuratutako musuzapi zuriaz txukatu zituenak.	148
neorrealismo mugimendu artistikoa	...eta hainbeste maite zituen film neorrealisten kontura; ahal zuen guztietan ekartzen zituen film italiarrok bere kargupeko zinemetara.	56
nozitu jasan	...erreportaia luze bi, bata delinkuentziak Ingalaterran izandako gorakada demasiari buruz eta bestea Frantziako turismoak nozitzen zuen krisia zela eta.	20
nozitu pairatu, jasan	Artikulazioetan aspalditik nozitutako oinazeek gutxieneko beste hamarretan zamaten zioten berrogeita hamarrekota adina.	24
ogerleko 5 pezetako txanpona	—Barkatu tematzea, baina zelan ordaindu duzu hori? — Ogerleko bakar bat ere ez zait kostatu.	161
oinaze mina, pena	Esan zidan Antoniak oinaze berriak dituzula bizkarraren zabalean.	25
omendua omenaldia jasotzen duena	Omendua ia harri bihurtuta zegoenez, Mentxu zutitu eta biak behar legez soineratzen lagundu zion.	160
oratu heldu, lotu	Estuan hurreratu eta ukondotik oratu zion Luigik. Burua makurtuta egin zion ahapetik.	58

oroitarri monumentua	Irratian entzun nuen haren oroitarrirako antolatu zuten diru-bilketa porrota izan dela –izan zen norgehiagoka trufariari Mentxuk egin zion lehen ekarpena.	55
orro garrasia, oihu latza	Jendarteko orroak eta eskuzartak ez zituen lehen bezain garbi aditzen.	196
ospel ilunbetsua, hotza	...beti gerizpetan egoten zen eta txoko ospel hura izugarri atsegina izaten zen ordukoa bezalako egun eguzkitsuetan.	147
ostendu ezkutatu, gorde	Beste ordu batzuek ostendu gura lukeen unea hurreratzen ari zela konturatu zen Mentxu...	93
osterantzeko gainerakoak, besteak	... osterantzeko guztiei "nire senarra" azpimarratu ohi zien ahal zuen guztietan (...) herrian sor zitzakeen esamesak itotzeko.	14
osteratxo paseoa, ibilalditxoa	Osteratxoa egiteko ohitura zuen afaldu aurretik.	27
otu bururatu	...sermoilari hutsa sentitzen zuen bere burua, baina ez zitzaion besterik otutzen ...	65
otzara otarrea, saskia	Bidaide gehienek baserritarrak ematen zuten, azokatik bueltan. Otzarra handiak zeroatzaten haietako askok, eta jesarrita zeudenak behintzat lanak zituzten hain	101
pararazi jarrarazi, ipinarazi	Jangelako arasan zegoen ispilu handiaren aurrean pararazi zuen zeukan piura mirets zezan.	160
pausokera ibiltzeko era	Normalean baino disimulu txikiagoko pausokera okerraz zihoan Santos.	144
petril ertzatza	Plazara heldutakoan asebeteko ur-saioa egin zuen iturrian, eta bertako petrilean atsedean hartuta erreparasatu zituen eman beharreko hurrengo pausoak.	102
pitzatu arrakaldu, zartatu	Betondo bat ubeltzen hasia ikusi zion Mentxuk, eta beheko ezpaina apur bat pitzatuta .	202
porrokatu saiatua, amorratua	Handik aurrera jardun porrokatuan tematu zitzaion Mentxuri botikadenda propioa zabaltzeko eta zabaltzeko.	46
pot musu	Pot emateko gogoak zigarroa lurreko baldosetara jausten uztera behartu zuen. Kaskezurrean emandako lehen musuak gako metaliko baten kontra egin zuen...	70
printza izpia	...uhin txikien printza kolore aldagarriek Eusebiari agindutako ukenduaren tamainako lasaigarria eragiten zioten.	27
pulpitu mintzalekua elizetan	Txopitea artzapezak pulpitutik espreski sermoia egin zuen kristauak galarazita zutela zentsurak 4R sailkatutako film hura ikustera joatea.	86
sama lepoa	Santosek ez zuen Joseluren burua ikusten, oraindik ere sama azpiko magalean gordea zegoen eta.	72
sargori bero itogarria, sapa	...motoran zeharkatu zuen Joseluk erroia, eta ontziak txopa estalia zuela esker, sargori osteko zaparrada trinkoak ez zuen zeharo blaitu.	143
sarraila ireki-ixteko mekanismoa	...eten zuen Mentxuk, agian tonu zakarregiaz, Fonsecak sarrailako euslekuari eltzen zion unean.	112
sereno gauzain	Kairako bidean gehienez sereno birekin topo egingo zuela kalkulatu zuen...	9
setatsu temati	...baina atzamarrez egun erdiko bizar lakarra laztanduta eskumara begiratzen zuen tarteka, ez ardurati eta setatsu .	75
sona fama, ospea	...kontrako aldetik kairantz abiatu zen, bai baitzekien beste serenoa, Totorika, sona handiko edatunetakoa zela herrian...	10
soraio axolagabe bezala, nagiki	Patataren alde! –albo bietara soraio begiratu zuen besteen erreakzioaren zain.	141
sos txanpona	Sos batzuen truke ez dizu arazorik ipiniko.	163
tentetu arteztu, zuzen ipini	Zure nebaren gutuna jaso berri dute, Madrildik (...) –bizkarrezurra tentetu zuen Mentxuren atzamarrek sortutako minberagatik.	0

tentu juizioa, zentzua, temperamentua	Lotsatuta bezala eten zuen esan beharrekoa, ez ote zioten belarrek tentua larregi baretu.	17
tinkatu estutu, finkatu	Lepa-uztaiak atzamarrez tinkatuz ekin zion eta oinaze-islei erreparaturik sorbaldatik behera poliki haztatuz joan zen gerrigainetaraino.	25
titare josteko babes ontzitxoa	Andre biek jostun lanabesak zituzten eskuartean, artaziak, hari-jostorrazak eta ditareak erpurueta.	148
toxa tabakorako zorrotxoa	Tabako xeherako erabiltzen zuen narruzko toxa zabal-zabalean zeukan mahai gainean...	63
trufa egin burla edo iseka egin	Egunkarietan ez zuen Algortako hilketaz ezer aurkitu, eta bere buruaz trufa egin zuen halakorik espero izateagatik.	20
tupustean bat-batean	...gortinak tupustean zabaldua, burua bertara hurbil zezan gonbidatzearen eskaini zion besoa.	160
txabusina bata	Normalean baino segundo bat gehiago behar izan zuen jaiki eta bazihoala, bazihoala murmurikatuz txabusinaren bila itsuan hasteko...	32
txaplata enplastua	Lehen bezeroak migrañaren kontrako txaplata eskatu zion...	76
txatxu txoriburua, ergela	«Bai, oso garbi», erantzun zuen egoerara egokitu ezinezko tonuaz eta hasieran legez bostekoa eskaintzeko ideia txatxua besterik ez zitzaion bururatu.	156
txibista lazioa, begizta	Txibista deigarri batez hornitutako fardela eman zion eta eskerrik asko lotsatu batekin batera jaso zuen.	131
txikota itsasontzia lotzeko soka	"Bazen garaia" izan zuten Santosen agurra, eskuma txikota zain luzatzen zuen artean.	11
txikota soka puska, sokatzarra	...garraio-lanak egiten zituen txalupa ez zen arraunez edo motorrez aurreratzen, mutur bitako txikota luze baten atoian baino.	157
txingetari eragin kisketa mugitu	...egoeraren ganorabakoak bultzatuta atearen txingetari eragin zion eta ohartu zen giltzatu barik zegoela.	90
txopa itsasontziaren atzeko aldea	Txopatik hurreratu zitzaion batela Bermejo II atoiotziari.	11
ugazaba jabea, nagusia	Zer, Portabella ugazabak ez din algararik egiten uzten?	93
umiliagarri lotsetzen duena	...aitak masailean eragindako esku-zarata umiliagarriaren azpitik eta Zurrutas-ek distantziatik egindako begiraden gainetik.	168
upa kupela, barrika	...eta upaz inguratutako mostradore aurrean ziren gizonen artetik bere adin bereko bi gazte ikusita erabaki zuen barnera egitea.	88
upategi sotoa, upeltegia, bodega	Joseluk atzamarrei begiratzen zien, lotsa itxuraz, eta lantzean behin upategiei eta sabitik eskegitako zahagiei ematen zien begi.	72
urtemuga urtebetetzea	—Pentsatu dut ederto legokeela zer edo zer berezia antolatzea Joseluren urtemugarako .	17
usadio ohitura	...laborategian igarotako arratsaldeek zamatzen zioten burua arintzearen baino, usadioari zegokion gabana jantzi eta kalera irten beharra zen hura.	27
usna sumatzea	Lainoaz haratagoko usnatze saioan ari zen.	8
uxatu haizatu, aienatu, aldenarazi	...ohikoa zuen ordu laurdeneko kuluxkaren lorratzak uxatu ezinik jaitsi zen Mentxu sukaldera.	146
xehe argi-argi, detailez	...eskuhorrietan azaltzen zen testua, letra xehegiz gainera.	62
xuxurla marmarra, isilka hitz egitea	...halako batean isildu egin ziren, eta xuxurla gabeziak sortutako hutsunean bestelako soinuak entzun ziren...	149
-z beste egin paso egin, ez balego bezala	Ezezagunaren presentziaz beste eginez ekin zion Mentxuk enkontruari, eta haren aurpegira begiradarik zuzendu ez zuen legez, haren berbek ere...	14

zaflada kolpea, zartakoa	Kezkarako arrazoirik ez zegoela eta prestatzailea morroi jatorra zela esanez moduko zaflada jo zion Santosek semeari lepaostean...	168
zakarkeria leuntasunik gabeko jarrera	Susmoa dut aitari zakarkeriak apalduz doazkiola urteen poderioz.	25
zamalkatu zaldi gainean ibili	...Joseluk kontatuko dizu honanzkoan zer trakeskeria egin behar izan ditudan gona hauekin burdina horiek zamalkatzeko –motoaren giltzak eman zizkion–.	145
zamatu kargatu, gehitu	Artikulazioetan aspalditik nozitutako oinazeek gutxieneko beste hamarretan zamatzen zioten berrogeita hamarreko adina.	24
zanbuluka alderoka, alderik aldera, kulunka	Zanbuluka hurreratu zen ea nor zen ikusteko, eta beneziarrak alboratuta Eusebiaren aurpegi musugorri eta biribila ikusi zuen.	180
zantzoka barre algaraka, pozez oihuka	Zantzoka gogoratu zituzten aurreko urtean filmaren emanaldietan bizi izandakoak.	86
zapuztuta defraudatuta, ilusio gabe	Mentxu apur bat zapuztuta zegoen Fonsecarengandik espero zuen sintzeritatearen ondorioz. Ez zion lagunari galdera itzultzeko abagunerik eman.	95
zentsore zentsuratzen duen pertsona	Espero dut zentsoreak ez direla hasiko jaiotegunaren benetako dataren bila.	162
zer popa, ipurdia	Bidaide gehienek baserritarrak ematen zuten, azokatik bueltan. (...) jesarrita zeudenek (...) lanak zituzten hain zer handiak jesarlekuen mugetara ekartzen.	101
zertzelada xehetasuna, detailea	Linternaren laguntzaz azaldu zizkion diafragmaren zabalerari eta esposizio denborari buruzko zertzeladak .	92
zipriztindu txipliztadaz bete	Eztul-erauntsiak mahaiaren gaina eta inguruak zipriztindu zituen.	143
zirrikitu bitarte estua	Burko akoltxatuaren zirrikituetatik ezpainak gailentzen zitzaizkion nabarmen...	164
zirti-zarta kolpe lasterren onomatopeia	— Gehienetan pentsatzen dut zirti-zarta menderatuko ditudala denak...	157
zirtzilatu apurtua, triskatua, zati-zati egina	—Lehorrean eta siku –izan zen jasotako erantzuna, Santosena ematen zuen ahots zirtzilatu batez–, ondo-ondoan aditzen ditut haren marrantatxo alaiak.	192
zizpuru hasperena	Toalla sorbalda gaintetik biribilkatu zionean zizpuru egin zuen Joseluk...	166
zurrupatu xurgatu, hurrupatu	Hiru egun lehenago Azken Portun izandako elkarraldia zen planifikatutako pentsamenduak zurrupatzen zizkiona.	24
zuztar sustraia edo zurtoina	Neke trazak zituen behargin itxurako gizona zetorren gidari eta puru baten zuztarra hortzetatik kendu barik agurtu zituen...	163